

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 9 (920)

Субота, 28 лютага 1953 года

Цана 50 кап.

Дэкадныя спектаклі

З кожным днём набліжаецца час творчага рапарту беларускага мастацтва і літаратуры ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве. Актыўна рыхтуюцца да гэтай знамянальнай падзеі тэатры рэспублікі і канцэртныя калектывы. Многія з іх ужо заканчваюць падрыхтоўку да дэкады і могуць рапартаваць аб гатоўнасці добрых спектакляў, прызначаных для паказу ў Маскве.

Так, Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета паставіў асноўны ў дэкадным рэпертуары спектакль «Дзяўчына з Палесся», які заваяваў сімпатыю глядачоў. Значна раней тэатр паставіў другі дэкадны спектакль — «Страшны двор».

Закончыў падрыхтоўку чатырох з пяці дэкадных спектакляў Дзяржаўны тэатр імя Я. Коласа, паказаны іх нядаўна грамадска-эстэтычнай рэспублікі.

Усе дэкадныя спектаклі паставлены ў тэатры імя Я. Купалы.

Рускі дзяржаўны тэатр БССР выпускае сваю апошняю дэкадную пастаўку — «Шакалы».

Але было-б недаравальна памыляцца, калі-б тэатральныя калектывы і іх кіраўнікі супакоіліся і рашылі, што ўсё залежае ад іх зброена.

Зроблена яшчэ далёка не ўсё. Больш таго: асобным тэатрам трэба яшчэ многа працаваць, каб свечасова закончыць падрыхтоўку да дэкады. Гэта вядзецца хоць-бы з таго, што сем спектакляў з семнаццаці яшчэ не прыняты мастацкім саветам дэкады. Так, у оперным тэатры з трох спектакляў саветам прыняты два («Страшны двор» і «Дзяўчына з Палесся»), у Рускім тэатры з чатырох — два («Варвары» і «Кароль Лір»), у тэатры імя Я. Купалы з пяці — два («Пяць жаўрачкаў» і «Бастрычнік»). У тэатры імя Я. Коласа з пяці дэкадных спектакляў прыняты чатыры. На сутнасці-ж мастацкаму савету дэкады трэба было здаць усе спектаклі з тым, каб за той невялікі час, які застаўся да ад'езду ў Маскву, яшчэ больш удасканаліць іх.

Некаторыя тэатры ў выніку няўмелай арганізацыі працы і жадання як мага хутчэй выканаць план дэкадных паставак выпушцілі не зусім гатовыя спектаклі і зараз вымушаны значна дапрацоўваць іх. У асобныя спектаклі ўносяцца тэкставыя змены, адбываюцца ўводныя новых выканаўцаў, дапрацоўваюцца масавыя сцэны, пераабрабляюцца дэкарацыі і г. д.

І цярпець яшчэ вельмі мала спектакляў, якія былі-б поўнасьцю гатовы да паказу ў Маскве. Нават адзін з лепшых спектакляў — опера «Дзяўчына з Палесся» — патрабуе яшчэ дапрацоўкі і ў першую чаргу па лініі больш яркага раскрыцця музычных вобразаў. Калі кампазітару Я. Ціпоцкіму параўнальна добра ўдалася хоры і ваяцкія ансамблі оперы, то некаторыя сольныя партыі і арні патрабуюць больш глыбокага эмацыянальнага напружання і музычнага развіцця.

Акрамя гэтага, оперны тэатр недаравальна зацягнуў выпуск балета.

У такіх-жа становішчы і пастаўка вельмі важнага спектакля — «Шакалы» ў рускім драматычным тэатры. Калектыву пачаў ставіць гэты спектакль толькі ў другой палове студзеня, а між тым была магчымасць прыступіць да пастаўкі яшчэ значна раней. Тэатр не скарыстаў гэтую магчымасць і зацягнуў выпуск спектакля «Шакалы» і заканчэнне работ над другім спектаклем — «Што пасеем, тое і пажнем».

Прапаганда рашэнняў XIX з'ездартыі

Бібліятэкі рэспублікі разгарнулі шырокую прапаганду матэрыялаў XIX з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Брэсцкая абласная бібліятэка падрыхтавала рэкамендацыйны спіс літаратуры на тэму «XIX з'езд партыі Леніна—Сталіна—з'езд будаўнікоў камунізма». Гэты спіс быў разасланы ва ўсе раёны і сельскія бібліятэкі вобласці. У Палескай абласной бібліятэцы арганізавана кніжная выстаўка «У дапамогу самастойна вучучымся матэрыялы XIX з'езда КПСС».

Пасля апублікавання дырэктару XIX з'езда партыі на пятым пяцігодзевым плане развіцця народнай гаспадаркі СССР Гродзенская абласная бібліятэка арганізавала серыю кніжных выставак у бібліятэцы і ў перасоўных пунктах: «Што чытаць ад XIX з'езда КПСС», «БССР у новай п'яцігодцы», «Пяць пяцігодзевых план развіцця народнай гаспадаркі СССР», «Мы ідзем уперад да камунізма».

Многія бібліятэкі па матэрыялах з'езда правалі канферэнцыі чытачоў. У Гомельскай абласной бібліятэцы праведзена канферэнцыя чытачоў на тэму «Партыя Леніна—Сталіна — наш кіраўнік і аргані-

Дэкадныя спектаклі рускага тэатра «Варвары» і «Кароль Лір» таксама патрабуюць свайго мастацкага удасканалення. Спектакль «Кароль Лір» неабходна дапрацаваць ад элементарнага натуралізму, ад залішняга захвалення знешнімі эфектамі, якія часам заславоўваюць сабой унутраны сэнс падзеі.

Вельмі мала час засталася і для дапрацоўкі пастаўкі Рэспубліканскага тэатру імя Я. Колы. У гэтым спектаклі неабходна знайсці больш яркую і скразную лінію сюжэтнага рывіда, унікнуць тэматычнай многатэманасці, якая шкодзіць цэльнасці ўспрымання твора.

Напружаную рату павінен яшчэ правесці тэатр імя Я. Купалы, дзе ўсе спектаклі ў большай меншай меры патрабуюць дапрацовак. Горш за ўсё тое, што работа па заканчэнні спектакляў пачаўся толькі нядаўна ў тэатры імя Я. Коласа, арганізавалі калектывы і скарыстаў яго творчыя тымчасовыя. У калектыве ёсць вопытныя тэатры і рэжысёры, якія маглі-б дапрацаваць дэкадныя спектаклі, але яны не маглі прыцягнуць да работ.

Некаторыя паставілі патрабуюць амаль новага афармлення, унутры яны змянілі дэкарацыю і спектаклі ў спектаклі «Зацікаўленая асоба». Дыялогі і сцэны, асабліва якімі меркавалі кіравацца дырэктар тэатра, адобрылі для асобных карцінаў спектакля «Зацікаўленая асоба» заведана неспрыяльнымі арацамі.

Безгаспадарлівае самацёк у рабоце, няўмелая расстаноўка людзей прывялі да таго, што зараз тэатр даводзіцца працаваць з перанатуржам сваіх сіл, каб закончыць усе дэкады.

Дрэнна і тое, што ўсіх тэатрах, акрамя опернага, недрыхтавалі другія выканаўцы для дэкадных спектакляў. Гэтым драматычным тэатрам паставілі сабе пад удар любога неабачанага выпадку.

У другіх саставах дэкады маглі-б выступіць таленавітыя моладзь, якая, за невялікімі выключэннямі, амаль не занята ў дэкадным рэпертуары. Нельга не згадацца за змяшчэнне ў першым нумары нашай газеты артыкулаў маладых актараў Рускага драматычнага тэатра т.т. Рахсанавой і Белякова, якія м слухна ставіць пытанне аб няўважлівым адносінах да моладзі ў рускім тэатры гэтым сэнсе русламу, як і ўсім астатнім тэатрам, варта было-б пачувацца ўраваў практыцы опернага тэатра, дзе на ўсё галоўныя ролі вызначаны маладыя выканаўцы. Оперны тэатр такім чынам, зможа паказаць на дзе сваю таленавітую моладзь.

Чым можна вытлуміць тое, што многія тэатры не справ свечасова закончыць падрыхтоўку дэкадных спектакляў? Прычына тут — няма належнай крытыкі і самакрытыкі творчых калектываў. Мастацкія саветы павінны былі ўзначаліць творчыя тэатры ў такі важнай перыяд падрыхтоўкі да дэкады, па сутнасці-ж інавацыя, не развіваюць крытыку і хопаў у калектывах, не дапамагаюць праектам праводзіць чоткую, плановую работу.

Да дэкады заста лічаны дні. Мабілізаваўшы ўсе зрывы тэатраў, усю творчую і арганізацыйную энергію, можна зрабіць яшчэ ў многа.

Справа гонару рабў тэатральнага мастацтва Беларусі — заць у Маскве свае спектаклі на вы ідэйным і мастацкім узроўні.

Затар перамог савецкага народа ў барацьбе за перамогу камунізму. На канферэнцыі прысутнічала 200 чалавек. Выступілі работнікі вядоматнага завода т. Шчаглоў, нач. тэхнічнага аддзела завода імя Кіра. Галавалобуў, слухач сельскагаспадарчых т. Паўтарцаў, інжынер ф. «Палесдрук» т. Кулікоўскі.

Цікава прайшла канцыя чытачоў па матэрыялах XIX з'ездартыі ў Драгічынскай раённай бібліятэцы Пінскай вобласці. Рыхтуючыся да канферэнцыі, ве ўзровень прачыталі 400 экзэмпляраў розных кніг, брашэткаў літаратуры. На канферэнцыі выступілі дырэктар вучэбнай школы, дырэктар сярэдняй школы т. М. Глыбока было асветлена пытанне няна балот Палескай нізіны загадкі сельскагаспадарчага аддзела райкоў т. Стрыжонак.

Канферэнцыя прыць у бібліятэку каля 200 новых чытачоў павялічыўся попыт на гра-пазітыўную літаратуру.

МЕЛАМЕД.

Школам рабочай і сельскай моладзі—сур'ёзную ўвагу

Яшчэ ў час Вялікай Айчыннай вайны партыя і ўрад прынялі рашэнне аб стварэнні школ рабочай і сельскай моладзі для павышэння агульнаадукацыйнага ўзроўню моладзі без адрыву ад вытворчасці.

У Беларусі гэтыя школы пачалі стварацца ў 1945 годзе. За восем год створана адукацыйна атрамала ў іх звыш дзесяці тысяч чалавек, самігодзеву — восемнаццаць тысяч чалавек, пачатковую — трыццаць п'яць тысяч. У гэтым годзе ў школах рабочай і сельскай моладзі наву-чаецца звыш 70 тысяч чалавек і ў за-вочных школах — яшчэ 3.500 чалавек.

Колькасць вучняў у школах рабочай і сельскай моладзі хутка расце. У гэтым годзе толькі ў горадзе Мінску дадзена адкрыта 86 класаў і 4 пазменныя школы. У горадзе Віцебску працуе 8 школ рабочай моладзі. План набору значна перавыкананы ў Магілёве і Гомелі.

Вялікую ўвагу навучанню сельскай моладзі аддаюць арганізацыі Гродзенскай вобласці. Тут звыш плана адкрыта 113 класаў, а навучаннем ахоплены 5.600 маладых калгаснікаў.

Шырокі магчымасці для развіцця школ рабочай і сельскай моладзі ёсць у кожным горадзе, у кожным раёне. XIX з'езд партыі ў сваіх рашэннях запісаў, які важнейшую задачу: усмернае пашырэнне навучання моладзі без адрыву ад вытворчасці. Дырэктары XIX з'езда партыі патрабуюць узмацніць увагу да гэтых школ і стварыць такія ўмовы, каб моладзь атрымала магчымасць спалучаць работу на вытворчасці з вучобай у школе.

Паставы партыі і ўрада абавязваюць гаспадарчыя органы і дырэктараў прадпрыемстваў стварыць маладым рабочым усе ўмовы для паспяховай вучобы. Прыкладам сур'ёзных адносін да вучобы маладых рабочых з'яўляецца Мінскі тонкасу-конны камбінат. Для школы тут адведзена добрае памяшканне, адпущаны сродкі на абсталяванне кабінетаў і набыццё наглядных дапаможнікаў.

Добра працуюць школы на мэблевым камбінате ў Рачыцы (дырэктар тав. Шасціалтыны), на Журавіцкім канатным заводзе (дырэктар тав. Ершоў).

Аднак не ўсюды яшчэ сур'ёзна адносіцца да работ вачэрніх школ. Не клопацца аб навучанні моладзі на фабрыках імя Тэльмана і Кагановіча ў Мінску, на цэментным заводзе «Пабуда» ў Ваўкавыску і радзе іншых. На Мінскім вела-мотазавадзе створаны дзейныя класы, але іх наведвае 10 — 15 чалавек замест 50 — 60. Астатнія не могуць наведваць заняткі, бо няправільна размеркавана праца маладых рабочых на зменах.

На абсталяванне кабінетаў школы рабочай моладзі на Мінскім аўтазавадзе адпущана 25 тысяч рублёў. Аднак тут не клопацца аб стварэнні належных бытавых умоў для маладых рабочых. На-чалнік жылдзёвага аддзела завода раз-мяшчае рабочых на кватарах за 15 кіламетраў ад горада.

Упершыню адкрыта школа рабочай моладзі на Мінскім цагельным заводзе № 10. Але дырэктар завода нічым не дапамагае гэтай школе, не забяспечвае яе

Радыеперадачы аб беларускай літаратуры і мастацтве

Камітэт радыефармацыі пры Совеце Міністраў СССР перадаў за апошні тыдзень па цэнтральным радыевешчанню рад матэрыялаў аб беларускай літаратуры і мастацтве: інсцэніроўку пра Канстанціна Заслонава, балалы і вершы Аркадзя Куляшова і Максіма Танка, беларускія народныя казкі «Жураўліны падарунак», «Звычайная вада», «Страшны пых і Алёнка».

Аб вышэйшым у Маскве чатырохголым зборы твораў Якуба Коласа (у перакладзе на рускую мову) перадаваўся артыкул Я. Мазалькова.

У цыкле музычных радыеперадач трансляваліся з Мінска два канцэрты беларускай музыкі. Песні савецкіх кампазітараў перадаваліся ў выкананні Л. Александровскай, беларускія народныя песні — у выкананні Р. Млодэк.

У бліжэйшыя дні ў двух радыеперадачах будуч чытацца вершы беларускіх паэтаў і апавяданні беларускіх пісьменнікаў. Для Масква.

Новыя экспанаты музея

Магілёўскі абласны краязнаўчы музей напоўніўся новымі экспанатамі. З Ленінградскага ваенна-гістарычнага музея імя А. В. Суворова атрымана скульптурная група з бронзы «250-годдзе рускіх уланскіх палкоў», прысвечаная слаўным перамогам рускай зброі ў бітвах пры Барадзіне, Тарушце, Красным, пад Лейпцыгам, Кульмам, Фер-Шампенуазам.

Гэтым-жа музеем прысланы рад іншых экспанатаў. Значную цікавасць уяўляюць асобныя ўзоры трафейнай зброі XVIII—XIX стагоддзёў.

палам. У халодным памяшканні працуе і мінская школа № 8. Вось чаму палова вучняў гэтых школ перастала наведваць заняткі.

Не створаны ўмовы для вучобы моладзі на фабрыках імя Дзержынскага і «Чырвоны харчавік» ў Бабруйску, на фанерна-запалкавым камбінате ў Навабеліцы. На Рачыцкім цівкавым заводзе ў вачэрняй школе вучыцца толькі пяць чалавек, хоць на заводзе працуе каля ста маладых рабочых. З такім становішчам змярыліся дырэктары завода, а таксама ёмсамоўская і профсаюзная арганізацыі.

У большасці сваёй стаяць у баку ад арганізацыі вучобы моладзі на прадпрыемствах профсаюзная арганізацыя. Совет профсаюзаў БССР, напрыклад, абмежаваў сваю дзейнасць толькі тым, што час-а-часу бярэ ў Міністэрстве асветы лічы (як відаць, для сваіх справаздач).

Поспех работ школ залежыць не толькі ад увагі кіраўнікоў фабрык і заводаў, профсаюзных і комсамольскіх арганізацый. Вялікую адказнасць за работу школ рабочай і сельскай моладзі павінны неслі органы народнай асветы і дырэктары школ. Але не ўсюды яны па-сур'ёзнаму ставіцца да работ гэтых школ. Мінскі гарана, напрыклад, свечасова не ўкам-плектаваў школ высокакваліфікаванымі педагагічнымі кадрамі. У выніку ў школах рабочай моладзі трапіла частка недастаткова падрыхтаваных і малавартых настаўнікаў. Мінскі і Бабруйскі абласныя аддзелы народнай асветы самахіліліся ад кантролю за камплектаваннем школ педагагічнымі кадрамі. Гэта прывяло да таго, што рад школ рабочай і сельскай моладзі былі няправільна ўкамлектаваны. Так было, напрыклад, у Сняцкай школе Іванаўскага раёна Пінскай вобласці.

Толькі адсутнасцю кантролю за работай школ з боку абласных і раённых аддзелаў народнай асветы можна растлумачыць той-факт, што ў Гродзенскай вобласці за паўгоддзе са школ рабочай моладзі адсялася больш тысячы чалавек. Загад-чы аблрана тав. Жукоўскі не прымае дзейных мер, каб па-спраўядліму наладзіць работу школ рабочай і сельскай моладзі.

Вялікую ролю ў лепшай пастаўцы палітэхнічнага навучання могуць аказаць прадпрыемствы. Важна забяспечыць школы нагляднымі дапаможнікамі. Школы, якія створаны як мікразаводы, трэба пры-мацаваць да пэўных прадпрыемстваў, каб гэтыя прадпрыемствы шляхам шэфства садзейнічалі наладжванню палітэхнічнага навучання.

Агульнаадукацыйная вучоба моладзі — справа вялікай дзяржаўнай важнасці. Органы народнай асветы павінны зрабіць усе, каб кожны малады рабочы і калгас-нік атрымаў магчымасць набыць глыбокі і моцны веды, стаць па-спраўядліму культурным, актыўным будаўніком камунізма.

В. МЯТЛА, начальнік аддзела школ рабочай і сельскай моладзі Міністэрства асветы БССР.

Скульптар А. Глебаў закончыў кампазіцыйную двухфігурную групу «Шырокія гарызонты роднай зямлі».

Дальнера — дэтал, якая ўвядзе-на ў кампазіцыю, паказвае прафесію дзяўчыны. У постаці мужчыны, у яго твары відаць характар чалавека, здольнага перамагчы ўсе цяжкасці.

Скульптурная група стварае яркі эмацыянальны вобраз, вылучыўшы і канкрэтызаваны ва ўсіх дэталх. Іна-дае ўяўленне аб радаснай працы наш-ага народа, яго думках і марх.

Тысяча канцэртаў мастацкай самадзейнасці

ГОМЕЛЬ. У гарадах і сёлах вобласці праходзяць канцэрты мастацкай самадзей-насці, прысвечаныя падрыхтоўцы да дэка-ды беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве.

З творчай справаздачай перад працоўны-мі выступіў хор Гомельскай трыкажэйай фабрыкі імя 8-га сакавіка. Ен выканаў кан-цэрт аб Сталіне, творы аб Радзіме і міры. Цёпла сустраці слухачы новую песню «Колькі ў небе ясных зорак», прысвечаную мураму зодчому камунізму І. В. Сталіну. Музыка ён напісана кіраўніком хора, са-мадзейным кампазітарам Георгіем Гапо-навым.

Харэаграфічны ансамбль Палаца культу-ры чыгуначнікаў імя Леніна паказаў на сцэне беларускія народныя танцы «Мяне-шчу», «Лівохіку» і «Чарот».

З новай разнастайнай праграмай выступі-лі калектывы мастацкай самадзейнасці школазавода імя Сталіна, Лоўскага раённага Дома культуры, Залескай хаты-чытальні Чачэрскага раёна і многія іншыя. Зараз у вобласці плёна працуюць 680 ха-равых, драматычных, музычных і тан-савальных гуртоў. З пачатку гэтага года яны далі тысячы канцэртаў, на якіх паба-вала каля 200 тысяч глядачоў.

Лекцыі і даклады, прысвечаныя прапа-гандзе працы таварыша Сталіна «Эканамі-чныя праблемы сацыялізма ў СССР» і рашэнняў XIX з'езда КПСС, сістэматычна праводзіцца Шклоўскім раённым Домам культуры. Прачытаны лекцыі: «Рашэнні XIX з'езда партыі — праграма будаўніцтва камунізма ў СССР», «Роля вялікіх будоў-ляў у стварэнні матэрыяльнай асновы камунізма», «Значэнне працы таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацы-ялізма ў СССР» і рад іншых.

Кніганомы Слаўгарадскай гарадской бібліятэкі дапамагаюць прасоўваць кнігі ў масы. Актыўны-кніганомы бібліятэкі зра-білі 241 кнігавыдачу. Бібліятэка атрымлі-вае падзякі ад чытачоў за добрае абслуго-ванне.

Абмеркаванне кніг беларускіх пісьмен-нікаў сістэматычна праводзіцца ў Коленскім сельскім клубе Жыткавіцкага раёна. У апошні час былі праведзены канферэн-цыі па раманам М. Паслядовіча «Свято

Перад яе вачыма адгрываюцца шыро-кія гарызонты роднай зямлі.

Скульптурная група стварае яркі эмацыянальны вобраз, вылучыўшы і канкрэтызаваны ва ўсіх дэталх. Іна-дае ўяўленне аб радаснай працы наш-ага народа, яго думках і марх.

Скульптурная група стварае яркі эмацыянальны вобраз, вылучыўшы і канкрэтызаваны ва ўсіх дэталх. Іна-дае ўяўленне аб радаснай працы наш-ага народа, яго думках і марх.

Коралітка

З ХРОНІКІ КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

Лекцыі і даклады, прысвечаныя прапа-гандзе працы таварыша Сталіна «Эканамі-чныя праблемы сацыялізма ў СССР» і рашэнняў XIX з'езда КПСС, сістэматычна праводзіцца Шклоўскім раённым Домам культуры. Прачытаны лекцыі: «Рашэнні XIX з'езда партыі — праграма будаўніцтва камунізма ў СССР», «Роля вялікіх будоў-ляў у стварэнні матэрыяльнай асновы камунізма», «Значэнне працы таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацы-ялізма ў СССР» і рад іншых.

Кніганомы Слаўгарадскай гарадской бібліятэкі дапамагаюць прасоўваць кнігі ў масы. Актыўны-кніганомы бібліятэкі зра-білі 241 кнігавыдачу. Бібліятэка атрымлі-вае падзякі ад чытачоў за добрае абслуго-ванне.

Абмеркаванне кніг беларускіх пісьмен-нікаў сістэматычна праводзіцца ў Коленскім сельскім клубе Жыткавіцкага раёна. У апошні час былі праведзены канферэн-цыі па раманам М. Паслядовіча «Свято

нед Ліпскам» і І. Шамякіна «Глыбокая плынь».

С. ТАТАРЧУК. Культурным цэнтрам вёскі Старыя Галы Мядзельскага раёна з'яўляецца бібліятэка, якая налічвае больш за 150 чытачоў. Вялі-кай любоўю ў чытачоў карыстаюцца творы Коласа, Купалы, Куляшова, Танка, Шамя-кіна.

Н. СІСКЕВІЧ. Абдылася канферэнцыя чытачоў па кні-зе лаўрэата Сталінскай прэміі В. Лаўша «Да новага берага». У канферэнцыі прынялі ўдзел каля двухсот рабочых і служачых віцебскай швейнай арцелі «Перамога».

П. БАРАНОЎСКІ. Літаратурны вечар, прысвечаны твор-часці лаўрэатаў міжнародных Сталінскіх прэміі адбыўся ў Беларускім дзяржаўным універсітэце імя Леніна. З дакладамі аб дзейнасці негрыянскага песняра Поля Робсана, аб творчасці нямецкага пісьмен-ніка Іганеса Бехера і савецкага пісьменні-ка Ільі Эрэнбурга выступілі выкладчыкі лі-таратуры тт. Куляшова, Фактаровіч, Лап-дус.

В. ЧЫМІРКА.

А К Т О Р Ы І Р О Л І

Вобраз партыйнага кіраўніка

Art. N. Vorulau ў ролі Апанаса (опера «Дзяўчына з Палесся»)

На опернай сцэне за апошнія гады з'явіўся новы герой — партыйны кіраўнік. Праўда, значнага поспеху ў стварэнні вобразаў камуністаў опернае мастацтва яшчэ не дасягнула.

У оперы Я. Цікоцкага «Дзяўчына з Палесся» сакратар райкома Апанас Ільч — цэнтральны вобраз. Кампазітар і пастаўнік выкарыстоўваў для гэтага вобразу партыйнага кіраўніка характэрныя рысы характэрнага чалавека.

Многія і сур'ёзна працавалі над вобразам Апанаса Ільча заслужаныя артысты БССР Н. Ворвулеў. Стварэнне сцэнічнага вобраза нашага сучасніка заўсёды з'яўляецца адным з найважнейшых момантаў працы актывістаў.

У оперы Я. Цікоцкага «Дзяўчына з Палесся» сакратар райкома Апанас Ільч — цэнтральны вобраз. Кампазітар і пастаўнік выкарыстоўваў для гэтага вобразу партыйнага кіраўніка характэрныя рысы характэрнага чалавека.

так і музычнымі сродкамі. Голас яго гуцьць мякка і пранікнёна. Весела смеюцца Апанас Ільч, глядзячы на жартоўны танец моладзі. Камуніст умее не толькі многа працаваць, але і павесіліцца з народам.

... Вайна. Фронт набліжаецца да вёскі. Цэнтрам жыцця тут стаў райком партыі. Усе спяшаюцца сюды, каб атрымаць нарэшце і дапамогу. Кожнага чалавека Апанас Ільч уважліва выслухоўвае, падбадзёрнае. Сам ён ні на хвіліну не сумняваецца, што савецкі народ, які ўзняўся ва ўвесь свой рост, змяне нахабных захопнікаў з савецкай зямлі.

У сваёй глыбокай на месце арміі Апанас выказвае думкі аднаго Радыме чалавека. Па-майстарску праводзіць артыст Н. Ворвулеў гэтую сцэну-маналог. Арыя Апанаса — самая вялікая і складаная ў оперы і асабліва цяжкая яна ў музычных адносінах. Паспяхова справіўшыся з гэтай сцэнай, артыст ярка і выразна перадае рашучасць свайго героя адстаць родную савецкую зямлю ад ворагаў.

Важнай драматургічнай асаблівасцю вобраза Апанаса з'яўляецца тое, што ён раскрываецца ў непарным дзеянні. Апанас — смелы камандзір партызанскага атрада. Ён не толькі кіруе баявымі аперанымі народнымі моціўцамі, але і неспрадна ўдзельнічае ў дыверсіі ў тыле ворага. У партызанскім атрадзе — дэспціна дысцыпліна. І першы прыклад дысцыплінаванасці падае камандзір атрада. Ён да ўсіх чулы і уважлівы. Гэта робіць яго любімым камандзірам. Глядзяч адчувае, што байцы атрада гатовы выканаць любы загад, які аддаць камандзір.

Тыя сцэны оперы, у якіх Апанас Ільч выступае як камандзір партызанскага атрада, найбольш удалыя Н. Ворвулеву. Артыст добра падкрэсліў якасці, уласцівыя нашым лепшым партызанскім камандзірам — сіпласць, дакладнасць, умеласць хутка арыентавацца ў складанай баявой абстаноўцы.

Удалае выкананне ролі партыйнага кіраўніка Н. Ворвулевым у многім садзейнічае поспеху спектакля.

Але работа над складанай роляю яшчэ не закончана. Артысту патрэбна яшчэ паглыбіць і ўдасканаліць вобраз.

О. МАРАЛЕУ, рэжысёр тэатра оперы і балета.

Калгасныя артысты

Калектыв мастацкай самадзейнасці Зацэскага Дома культуры Дзятлаўскага раёна — часты госць у паліводных брыгадах свайго калгаса «Дзесяцігоддзе ўз'яднання БССР». Драматургічныя пабавы з канцэртнай праграмай таксама ў калгасах імя Молава, імя Заслонова, «Большыбіж».

Калгасныя артысты выступілі ў Дзятлаўскім раённым Доме культуры са спектаклем «Прымка» Я. Купалы. Глядзчы цэпла сустракаюць удзельнікаў мастацкай самадзейнасці — сястры Жыбка, брата і сястру Лаўрукевіч і другіх.

В. ЛЫЗО.

Дзятлава Баранавіцкай вобласці.

Уд. НЯФЕД Задума і яе ўвасабленне

Месцам дзеяння п'есы «Неспакойныя сэрцы» драматург А. Кучар абраў Мінскі трактарны завод. Асноўная група дзеючых асоб — комсамольцы, якія ахоплены адзіным імкненнем: стрываць слова, дадзенае таварышу Сталіну і выпусціць да першамайскага свята дзве тысячы трактараў. Але ўзятае абавязальства можна выканаць толькі пры ўмове ўзвядзення паточнай лініі на вытворчасці. Комсамольцы працягваюць інацытыўны і, наогул кансерватару, галоўнаму інжынеру заводу Курневу, вырашаюць складаную праблему стварэння паточнай лініі. Завод гатовы да выканання свайго абавязальства. Такі агучаны змест п'есы.

Задума аўтара, баспрэчна, цікавая. Узятае ім аспрэдзе і праблема даюць усе надставы для шырокага паказу жыцця рабочага класа Савецкай Беларусі. Аўтар паказваў нейтральны дух моладзі, яе жырцерадаснасць, імкненне да пільнай працы ў імя Радымы. Добра падкрэслена пачуццё патрыятычнага маляды рабочых. П'еса можа граць выхавальную ролю для савецкай моладзі. Паказваючы эгаістычныя, індывідуалістычныя ўчынкі з боку асобных прадстаўнікоў моладзі, аўтар асуджае іх і пацвярджае думку аб тым, што ў адровым комсамольскім асяроддзі яны сустракаюць рашучы адпор і актыўна пераадоўваюцца.

Добра паказана комсамольская арганізацыя, якая з'яўляецца дружнай, моцнай сам'ёй, душой усіх спраў моладзі ў вытворчым і асабістым жыцці. Пераканальна праводзіцца думка аб тым, што старэйшае пакаленне рабочага класа класіфікацыя выхаванне і выроставе сабе моцную амену, закліканую завяршыць пабудову камуністычнага грамадства.

Аўтару, безумоўна, удалася рад сцэн, у якіх займалы, праўдлівы і павучальны

наказана працоўнае і, асабліва, асабістае жыццё маляды рабочых. Многія ўвагі аўтар аддае таме хаханню савецкай моладзі і на канкрэтных прыкладах імкнення працесі думку аб тым, што спраўданае каханне ўнікае не ў выніку простага захавання, а на аснове агульнасці поглядаў савецкіх людзей. Гэта ўсё тое добрае, здаровае, што ў большай ці меншай ступені ёсць у п'есе і робіць яе цікавай, асабліва для нашай моладзі.

Мяркуючы па п'есе, аўтар дастаткова глыбока пазнаёміўся з фактычным жыццём рабочых, намерэацца заняць месца дырэктара заводу і да гэтага спрабуе заручыцца падтрымкай парторга, але без поспеху.

У апошні раз Курнеў з'яўляецца ў самым канцы п'есы, ужо звылены з работамі. Так выглядае лінія кансерватара Курнева, які павінен прадстаўляць сабою лагер, што супрацьстаяць лагеру перадавікоў вытворчасці. Але паводзіны Курнева настолькі пасіўныя, што ён амаль не ўплывае на справы комсамольцаў, не ўскладае іх барацьбы і спроб дамагчыся свайго мэты. Курнеў няк не вытрымаў той нагрукі, якую аўтар хацеў бы ўзваліць на яго, — нагрукі канфліктнага боку.

Курнеў без усялякіх на гэта падастаў выступіць праціўнікам любой разумнай прапановы. Пацверджаннем думкі аб тым, што спраўданае барацьбы і рашучага выкрыцця Курнева з боку калектыва ў п'есе няма (ды і невдама), у чым яго выкрыццё можа служыць фіналі. Курнеў з тэлеграмамі раптам дзвядцятка, што яго звольнілі з пасады галоўнага інжынера. Зроблена гэта на просьбе партарганізацыі.

Курнеў не здагадаўся аб усім гэтым, настолькі ён адчуваў сабе на месцы, а яго памочнік Дзергаў нават спадзяваўся, што Курнева прызначыць дырэктарам. Гэта азначае, што той канфлікт, які паві-

Патрабавальны мастак

Пытанне падыходу да ролі — самае галоўнае ў рабоце актара.

Для некаторых ролі — магчымаць «выглядна» паказаць сабе. Увесь матэрыял ролі такі «актор» падпарадкоўвае сваёй асабістай «звышзадачы» — бліснуць перад глядзцом. І таму пачынаецца барацьба за «хлэбнае слоўца», за «вытрыпнуць» мізансцэну і г. д. Роль становіцца ідэяназначанай, яна разбурае адзінае спектакля, яго ідэйную канцэпцыю.

Для другіх, да ліку якіх належыць і артыст Г. Качаткоў, гэтае пытанне стаіць інакш. Яны вачыма мастака ўмеюць бачыць, як фармуецца новы чалавек камуністычнага грамадства, як у барацьбе са старым перамагае і сцвярджаецца новае ў чалавеку. Іх глыбока хваляюць працэсы і праблемы жыцця. Роль для актара-мастака — магчымаць выказацца аб жыцці.

Выказацца аб жыцці імкнецца ў кожнай сваёй ролі і Г. Качаткоў.

Цыганю («Варвары») і выкананні Качаткоў — таленавіты, разумны чалавек, які бачыць і разумее чалавечую душу. Усё жыццё шукаў ён выхад з абстаноўкі варварскага жыцця, шукаў і не знайшоў сапраўднага кахання. Трагічна гуцьць словы Цыганова ў чацвертай дзеі пасля яго шырага прызнання ў каханні да Надзежы: «Давайце пахаваем гэта, мой друг. Чэснае слова, — мая апошняя спроба... больш няма часу... і сіл! І сіл няма...».

У пяцідзесят годў прыходзіць Цыганю да вываду: «... зямля круціцца дрына, нешта сапсавалася ў гармоніі сусвету». Артыст вымаўляе гэта з глыбокай шчырасцю, але разам з тым тут чуецца нотка іроніі і над самім сабой. Цішым, разбэшчаным заглушаюць сумленне і розум Цыганова. Гэта вельмі тонка перадае артыст.

Цыганю — «цывілізаваны» цынік і эгаіст, які помсціць жыццю за сваю маральную патрэбу. Разбэшчаным розум і пачуцці людзей — яго страсть! Гэтай страці аддае ён усё свае сілы.

Вобраз Цыганова ўдзямаецца да сацыяльнага абавалення, — жыццё ў варварстве нараджае цынізм і пошласць, і гэтая пошласць загубіла ў Цыганове чалавека.

Трэба рашуча змагацца з пошласцю, цынізмам, з усёй агіднай спадчынай капіталізма — такую думку ўкладвае Качаткоў у вобраз Цыганова.

Чарнуха ў камедыі В. Палескага «Што пасеш, тое і пажнеш» — таксама не выпадкова роля Качаткова. Кады мы спыталіся ў актара, чаму ён іграе імяна гэтую ролю, ён адказаў: «Чарнуха трэба знішчыць». І ўвесь свой гумар, усю шалымнасць і тэмперменту Качаткоў накіроўвае на выкрыццё Чарнухі. Ён даводзіць гэты вобраз да тыповага абавалення. Вобраз Чарнухі — безумоўна ўдача актара. Чарнуха — тып, у якім канцэнтруюцца чалавечыя заганы, амаральнасць, эгаізм і г. д.

Art. G. Kachatkov ў ролі Цыганова (спектакль «Варвары»)

Але і ў гэтай ролі Качаткоў верны сваёй творчай манеры. Яго Чарнуха — чалавек вольны, напорысты, поўны сіл і энергіі. Ён — чалавек, як кажуць, з размахам. Але накіраванасць гэтага «размаху» шкюдная для грамадства.

Заганы Чарнухі — яго другая натура. Гэта вельмі пераканальна даносіць артыст. І таму міжвольна прыходзіць да вываду, што Чарнуха невыправімы, ён павінен уступіць дарогу сумленню людзей. Гэтая думка і лягла ў аснову вырашання вобраза.

У некаторых актараў вельмі часта нагледым прынцыпова няправільны падыход да работы над адмоўным вобразам. Першае, што яны робяць, — усяляк «спраўдываюць» вобраз. Яны і смагаць не хочучы аб ім што-небудзь дрэннае: «Гэта мне перашкоды! Я не ўбачу чалавека». Такі актара часта прыкравіць думка К. С. Станіслаўскага: «Кіраеш дрэннага, шукай, дзе ён добры». Мы не супраць гэтай геінальнай думкі вялікага мастаку, але мы ісправае, калі актара аразумее асноўную думку, ідэю вобраза, ён не зможа адразу пачаць работу над ім з яго апраўданым.

Качаткоў не апраўдае Чарнуху, ён імкнецца праіць на цёмных лабірынтах яго пачуццяў і думак, раскрыць і паказаць гэтыя тайнікі.

Артыст недарма і да ўсялякага роду «заган» і чалавеку. Вось чаму яго адмоўныя вобразы па-сапраўднаму творча тэндэнцыйныя.

Сіпласць і патрабавальнасць да сабе, творчая смеласць — усё гэта ставіць Г. Качаткова ў рады майстроў нашага сцэнічнага мастацтва.

А. НІКІЦІН, рэжысёр Дзяржаўнага рускага тэатра БССР.

Сцэна са спектакля «Неспакойныя сэрцы» ў тэатры імя Я. Коласа.

пачкі. Да гэтага часу Курнеў не прадпрымаў ніякіх актыўных дзеянняў, якія перашкоджаць аб'яўленню наватарскіх прапаноў моладзі.

У канцы трэцяга акта мы раптам давераемся аб патаемнай задуме Курнева. Ён, аказваецца, намерэацца заняць месца дырэктара заводу і да гэтага спрабуе заручыцца падтрымкай парторга, але без поспеху.

У апошні раз Курнеў з'яўляецца ў самым канцы п'есы, ужо звылены з работамі. Так выглядае лінія кансерватара Курнева, які павінен прадстаўляць сабою лагер, што супрацьстаяць лагеру перадавікоў вытворчасці. Але паводзіны Курнева настолькі пасіўныя, што ён амаль не ўплывае на справы комсамольцаў, не ўскладае іх барацьбы і спроб дамагчыся свайго мэты. Курнеў няк не вытрымаў той нагрукі, якую аўтар хацеў бы ўзваліць на яго, — нагрукі канфліктнага боку.

Курнеў без усялякіх на гэта падастаў выступіць праціўнікам любой разумнай прапановы. Пацверджаннем думкі аб тым, што спраўданае барацьбы і рашучага выкрыцця Курнева з боку калектыва ў п'есе няма (ды і невдама), у чым яго выкрыццё можа служыць фіналі. Курнеў з тэлеграмамі раптам дзвядцятка, што яго звольнілі з пасады галоўнага інжынера. Зроблена гэта на просьбе партарганізацыі.

нен быць асноўным, у п'есе толькі намечаны.

Не здолеўшы глыбока раскрыць асноўную тэматyczną лінію п'есы, аўтар захаваніў другарудымі тэмамі, найбольш цікавай з якіх з'яўляецца гісторыя малядо-рабочага Кудраўца. Але там, якую нясе Кудравец, раскрыта недастаткова пераканальна. Каб абгрунтаваць эгаістычны ўчынкі Кудраўца, аўтар падводзіць базу: Кудравец — сын аднаасобніка. З гэтага-ж не вынікае, што дзеянне аднаасобніцкаў, выхаваным у савецкім аспрэдзе, абавязкова ўласцівыя рысы індывідуалізма. Спаславаўшыся на анкетныя дазвення Кудраўца, аўтар рашыў, што гэтага дастаткова, каб абгрунтаваць эгаізм героя. Пералом поглядаў у адносінах да вытворчасці і таварышам, які потым адбываецца ў Кудраўца, аўтар звязвае з п'есамым адбачкі, у якім сказана, што бацька ўступіў у калгас. Гэты прыём лавагога, соцыялістычнага тлумачэння поглядаў і ўчынкаў чалавека далёкі ад мастацкай праўды.

Імкнучыся зрабіць п'есу яе мага больш займальнай, аўтар уводзіць рад жанравых рыс. Такія, напрыклад, сцэна, у якой дзейнічаюць партгор Людінікаў і шэф-кухар Хлябціч. Хлябціч аб'явае адносіна да сваіх абавязкаў, таму што даўно ўжо хоча працаваць на вытворчым, каб стаць там такі-ж рабочы, як і яго таварышы. Але дырэктар тры разы адмаўляе яму ў гэтым. Партгор цікавіцца, чаму Хлябціч хоча пакінуць сваю прафесію. Той адказвае: «А вы чулі, каб за кухарскае майстэрства

Не шкадаваць часу для работы з моладдзю

«У нашай краіне, — пісаў К. Станіслаўскі, — створаны бліскучыя ўмовы для росквіту мастацтва; справа за намі, майстрамі мастацтва, і асабліва за савецкай моладдзю. Моладзь павіна авалодваць усім, што стварыла стара культура, і ўзняць культуру на новыя вышыні, якія былі недаступныя людзям стараго грамадства».

Узняць савецкае мастацтва на новыя вышыні, перамаць творчы вопыт выдатных майстроў рускай і савецкай сцэны — пачэсны абавязак маляды работнікаў мастацтва.

Разам з тым, становіцца нашай моладзі ў тэатрах вялікае сур'ёзнае трывожу. Іна там больш сур'ёзна, калі мець на ўвазе, што ў бліжэйшы час адбудзецца дэкада беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

Тэатры рэспублікі прадаманструюць свае творчыя дасягненні, паказваюць сваіх лепшых майстроў. Адна з высокародных задач нашых творчых калектываў — шырока, цікава паказаць і моладзі. Але гэта магчыма толькі пры сістэматычнай, чулай рабоце кіраўніка тэатра з моладдзю.

Як-жа дапамагавець гэту маляды кадрую ў нашых тэатрах ў прыватнасці ў рускім драматычным актры БССР? Трэба сказаць, што ў раўніцтва тэатра не адчуваецца задан працаваць з малядымі. Нягледзячы на тое, што ў тэатры застаюцца два малядзёжныя спектаклі, усё-ж няма яшчэ кладаў аб творчай перспектыве малядога актара. Тая моладзь, якая здолела як паказаць сабе, менш за ўсё абавязваецца класам кіраўнікоў. Гэта пра шчаслівы вышад. У большасці маюму актору доўга даводзіцца чакаць таго выпадку.

Фармальныя адносіны да малядзёжнага спектакля прывялі і таго, што спектакль «Два капітаны» кароткі час прышоў у заняпад і наг неаднаразова ставілася пытанне аб зцілі яго ў рэпертуару. Спектакль «Яе іры» доўгі час знаходзіўся без нагляджысёра, у выніку чаго страціў сваю ўпачатковую свежасць.

Не заўсёды рэжы і галоўны рэжысёр зробіць малядоу ару заўвагу на ролі. Толькі зраду яны шчасліваць малядога актара, зробі яму заўвагу на ролі і на гэтым маюцца «кляматы» і выхаванне малядыраў. Сыграўшы ролю, маляды актара прадастаўлены сам сабе.

Моладзі ў асноў даводзіцца працаваць на «увадах» ў другім саставе. На практыцы гэта азае, што рэпертуар першы састаў, а і — толькі прысутнічае на рэпетыцыі на яго не звяртаюць увагі да выку спектакля. А п'еса прамеры даў 5 — 6 рэпетыцый і дзе-небудзь на іным спектаклі другога саставу дазіць сыграць.

П. БЕЛЖКОУ, Г. РАКСАНАВА, артысты Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР.

У сакравіцыя Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР

Рашэннем сакравіцыя Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР уключаны пісьменнікі, якія будуць кіраваць абмеркаваннем твораў беларускай літаратуры ў час дэкады: па прозе — Л. Лео В. Катаеў; па пазэзіі — А. Твардоў А. Сафронаў; па драматургіі — Н. Пялі; па літаратуры для дзцей — М. Піжаева, С. Міхалкоў; па крытыцы літаратуразнаўству — Я. Мазалькоў, Вераў; па мастацкіх пер-

Тэатр для малядога актара — свосаабліная лабораторыя майстэрства. Тут ён правярае свае веды, атрыманыя ў інстытуце, вучыцца ў старэйшых таварышаў і ўдасканальвае свае адольнасці. На жаль, вельмі і вельмі нямногія старэйшыя таварышы аказваюць патрэбную дапамогу моладзі. Затое шырокае поле дзейнасці прадастаўлена моладзі ў масовых сферах. Гэта, вядома, ні ў якіх меры не вызваляе не ад сур'ёзных адносін да масовага і выхаду, але калі такая практыка становіцца сістэмай, яна прыводзіць да дыскваліфікацыі, якая становіцца непазбежнай яшчэ і таму, што з прычыны невызнання рэпертурага п'еса, значная група моладзі доўга не занята ў спектаклях.

У нашым калектыве няма творчага кантакта з сярэднім і старэйшым пакаленнем тэатра. Старэйшыя майстры праходзіць міма найдзід малядога актара і не радуюцца яго першым поспехам. У некаторых тэатрах, у тым ліку і ў нашым, мае месца такое становіцца, калі толькі ад рэжысёра залежыць лёс артыста. «Бачыць» ці «не бачыць» рэжысёр актара ў той ці іншай ролі — вось прычына таго, што частка актараў не занята ў спектаклях. Калі тэатр з'яўляецца нейкай антрапрызай адной асобы, гэта прыводзіць да сумных вынікаў. Прыклад гэтаму — былы галоўны рэжысёр нашага тэатра Уладзіслаўскі, які нікога «не бачыў» і перастаў «бачыць» увесь калектыв. Падобны перакананні гэтага рэжысёра абвергнуты апошнімі работамі тэатра, у якіх моладзь даказала сваю працадольнасць.

Аднак і сёння яшчэ ў нашым тэатры часта «не бачыць» маляды актараў.

Наўважлівы і няўдмулівы падыход да выхавання маляды актараў прыб'яд да таго, што толькі нямногія з маляды актараў заняты ў дэкадным рэпертуары.

Кіраўніцтва ў мастацкаму савету тэатра вярта было-б абмеркаваць перспектывы росту маляды актараў, а таксама надаць поўназначную работу з думка састанаві адначасова.

Хацелася-б, каб праводзіліся творчыя гутаркі па пытаннях практычнага прымянення сістэмы Станіслаўскага на канкрэтных ролях. Гэта вельмі дапамагло-б самастойнай рабоце маляды актараў. Неабходна праводзіць гутаркі на марксісцка-ленінскай аэтыцы. І, нарэшце, чаму-б вылучы майстрам не ўзаць шэфства над малядымі актарами?

Павышавіць свой ідэйны і мастацкі ўзровень, быць гатовым да будучай работы — наш першы абавязак, і кіраўніцтва тэатра павіна дапамагчы нам у гэтым.

П. БЕЛЖКОУ, Г. РАКСАНАВА, артысты Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР.

давалі героя абурэа? Тады партгор прыводзіць ары, што на аўтазаводе «партрэт шэф-ва красуецца побач з самымі праслаўмі стыханаўцамі завода». «Дык волаварыш Хлябціч, — кажа Людінікаў, пакажыце ўзор працы і, запэўніваю вас к Першаму маю ваш партрэт... анфафоль, як загадае?» Словы партгораблілі на повару ўражанне, і той здаваўся імі.

Што-ж адбы ў гэтай сцэне? Можна ўважыць, што аўкаўец паказвае імкненне свядомага сага чалавека іці на завод і разам сімі рабіць высокародную справу. Хлябціч, аказваецца, раўва на завесі з другіх падвужэньняў. Атрымаў запэўненне партгор, што яго партрэсаць побач з партрэтамі стыханаўцаў-ён быў зусім задаволены і забавыў заім нядаўнім жадамі.

Калі-б аўтар за мэтай высмеяць сабелюбства Хляб, то леш і не прыдумаш. Але-ж тарскай задуме Хлябціч павінен (сапраўдным патрыятам завода. Так, забавы, аўтар ахваруе аместам.

Многа месці п'есе адведзена таме казання. І тут-ваецца, што драматург імкнецца, гэта і каштавала, рассямшыць чалавек паказам любові прыго-

Вос — Я Чарнушачка. Яны кахавы адін га, але пакуль яшчэ не сказылі аб гні слова. Янка чытае «Аналіз Карэ Яму спадабалася каханне Кіці іа. І Янка заае сабе патанне: «А дна з іх воцмту каханню вучыцца?» надавае сёну каханя Кіці і Левіні апошні выказаў ёй свае пачуцісёўшы толькі першыя літары неах слоў. Гэта наводзіць Янку на думкі-жа чынам выказаць свае пачуціарнушачкі. А навошта гэта спатра? Аўтару? І эню-жа, каб пасмяшчыць чоў.

Патаньча — маляды муж і жоўка. Ленгуча стаць маці. Дзень рэдаў супаднем пуску паточнай лініі. І вось момант, калі на заводзе адбываецца святаяччая паўея ў сёе, аднае, павіны быць заапа-

чаны адным — як пройдзе вырабаванне лініі, на заводскім двары мігучыя і хвалюецца Патаньча. Ён кожную хвіліну звоніць у радзільны дом, абурэацца тым, што ўрачы не могуць паскорыць роды, прасіць вяртаўніка дзятжурцы ля тэлефана і, запэўняю вас к Першаму маю ваш партрэт... анфафоль, як загадае?» Словы партгораблілі на повару ўражанне, і той здаваўся імі.

Што-ж адбы ў гэтай сцэне? Можна ўважыць, што аўкаўец паказвае імкненне свядомага сага чалавека іці на завод і разам сімі рабіць высокародную справу. Хлябціч, аказваецца, раўва на завесі з другіх падвужэньняў. Атрымаў запэўненне партгор, што яго партрэсаць побач з партрэтамі стыханаўцаў-ён быў зусім задаволены і забавыў заім нядаўнім жадамі.

Калі-б аўтар за мэтай высмеяць сабелюбства Хляб, то леш і не прыдумаш. Але-ж тарскай задуме Хлябціч павінен (сапраўдным патрыятам завода. Так, забавы, аўтар ахваруе аместам.

Многа месці п'есе адведзена таме казання. І тут-ваецца, што драматург імкнецца, гэта і каштавала, рассямшыць чалавек паказам любові прыго-

Мастацкія вырабы прамысловых арцелей

З вялікім творчым натхненнем вышывальшчыцы, ткачкі арцелей «Белмастак-промсаюза» рыхтуюцца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

Калектыў Мінскай арцелі «20 год Кастрычніка» атрымаў адказнае даручэнне — зрабіць нацыянальныя каштоўныя для артыстаў Дзяржаўнага хора БССР пад кіраўніцтвам Р. Шырма і Дзяржаўнага народнага хора БССР пад кіраўніцтвам Г. Цітовіча.

На выстаўку ў Маскву адабрана каля 50 розных рэчаў. Сярод іх асаблівай увагі заслугоўваюць вырабы Віцебскай арцелі імя 8-га сакавіка.

З густам вышыты жаночыя блузікі вышывальшчыцамі т.т. П.нт. Куракавай, Пушняковай, мужчынскія кашулі — Германенка, Мураўёвай, Жыгунвай, Прохаравай.

Прадставілі свае лепшыя работы арцелі Бабруйска, Магілёва, Чачэрска, Дрысы і Гродна.

У аўтазаводскай музычнай школе

У музычнай школе на аўтазаводе праходзіў чарговы заліковы канцэрт. Да рэалі падыйшла дзяўчынка. Яна бездакорна і чыста выканала двухгалосую інвэнцыю № 14 Баха і вальс Грыга.

Музычную адукацыю ў школе атрымліваюць звыш ста дзяцей рабочых, інжынераў-тэхнічных работнікаў і служачых атамобільнага завода.

У Доме культуры аўтапрамбуда і клубе аўтазавода два разы ў год юныя музыканты выступаюць са справаздачнымі канцэртамі.

У школе створана пяць ансамбляў баяністаў, асабліва скрыпачоў. Значным поспехам адрываецца тое, што зараз на канцэртах вучням-скрыпачам акампаніруюць не выкладчыкі, а самі вучні, якія набылі навыкі акампаніравання салістам.

Першы выпуск вучняў музычнай школы-самігодкі аўтазавода адбудзецца ў гэтым годзе.

Сяргей. Выбачайце, я цяпер такіх камад не прызнаю.

Людніку. Бач ты, які стаў...

І затым закончыў: «Я думаю, таварышчы, затрымаўшы яго не будзем». І Сяргей пакідае сход. Навошта спатрэбілася партугу ягоная ваенная каманда?

У многіх сучасных п'есах нарадзіўся штамп, згодна якому адказныя партыйныя або савецкія работнікі аказваюцца няўдзячлівымі ў асабістым жыцці.

Маладая артыстка Г. Арлова выконвае ролю Чарнушчкі. Яна шчыра, з темпераментам праводзіць сваю ролю. Чарнушчэнка ў спектаклі вясёлая, разумная, багдэрая дзяўчынка, і вобраз яе адзін з удалых і сукцэсных.

Глядач з вялікім ажыўленнем сустракае і праводзіць кухара Хлябціча (А. Трус). Актар паглыбіў задуму аўтара ў гэтым вобразе і зрабіў яго запамінальным.

Ролю партрота Люднікава выконвае М. Звездзотаў. Актар у асноўным прытрымліваецца аўтарскай трактоўкі ролі і тэму многія недахопы вобраза з п'есы пераймае ў спектаклі.

На жаль, рэжысёр М. Міцкевіч і актор А. Шапег, замест таго, каб паспрабаваць пераадолець аўтараўскія вобразы Курнева, поўнасьцю кіраваліся аўтарскай трактоўкай яго. Курнеў у спектаклі не столькі кансерватар або кар'ерыст, колькі пусты, кічэжны бабату.

Тэатр імя Якуба Коласа зрабіў правільна, зацікавіўшыся п'есай А. Кучара «Не-

Зноў двойка. Карціна мастака Ф. Раешніківа.

На тэмы дня

Музына і арнэстр у драматычных тэатрах

Музыка ў драматычным спектаклі павінна дапамагчы паўне раскрыць і давесці да гледчага ідэю і сюжэт спектакля, сказаць сваёй мовай тое, чаго не можа сказаць слова.

У музыцы да спектакля «Шчасце паэта» кампазітар А. Багатыроў скарыстаў многа народных песень, але скарыстаў менавіта там-жа, дзе кампазітар спрабуе гаварыць сваім голасам, яму не забавіць ўдзячна раскрыць вобраз.

У спектаклі «Раскіданае гняздо» (тэатр імя Я. Коласа) ёсць вобраз хлопчыка Даніла, які праз увесь спектакль заняты сваёй скрыпчай. Яшчэ ў пачатку першага акта Даніла гаворыць: «Ну, але затое, калі і зраблю, дык вот-жа зайграю, — цэлы свет дзіву дасца!»

У спектаклі «Раскіданае гняздо» (тэатр імя Я. Коласа) ёсць вобраз хлопчыка Даніла, які праз увесь спектакль заняты сваёй скрыпчай. Яшчэ ў пачатку першага акта Даніла гаворыць: «Ну, але затое, калі і зраблю, дык вот-жа зайграю, — цэлы свет дзіву дасца!»

Найбольш яркі з усёй групы моладзі вобраз Сяргея, створаны акторм Н. Яроманкам. Актар валодае яркім темпераментам. Ён неіалагічна пераканальна праводзіць усё сваё сцэна.

Маладая артыстка Г. Арлова выконвае ролю Чарнушчкі. Яна шчыра, з темпераментам праводзіць сваю ролю. Чарнушчэнка ў спектаклі вясёлая, разумная, багдэрая дзяўчынка, і вобраз яе адзін з удалых і сукцэсных.

Глядач з вялікім ажыўленнем сустракае і праводзіць кухара Хлябціча (А. Трус). Актар паглыбіў задуму аўтара ў гэтым вобразе і зрабіў яго запамінальным.

Ролю партрота Люднікава выконвае М. Звездзотаў. Актар у асноўным прытрымліваецца аўтарскай трактоўкі ролі і тэму многія недахопы вобраза з п'есы пераймае ў спектаклі.

На жаль, рэжысёр М. Міцкевіч і актор А. Шапег, замест таго, каб паспрабаваць пераадолець аўтараўскія вобразы Курнева, поўнасьцю кіраваліся аўтарскай трактоўкай яго. Курнеў у спектаклі не столькі кансерватар або кар'ерыст, колькі пусты, кічэжны бабату.

што раскідай іх хату, а сям'ю выгнаў у сьвет жабравань. Аднак мы чуем некалькі невыразных гукаў, якія не крапаюць ні душы, ні сэрца гледчага. Кампазітар Н. Чуркін не здолеў раскрыць вобраз Данілі сваёй музыкой. Праўда, нельга патрабаваць ад кампазітара, каб ён напісаў пэўную для скрыпкі. Скрыпка павінна сказаць сваё карэтае слова, але сказаць шчыра, глыбока.

Хочацца слухаць цёплую лірычную музыку Р. Пукста ў спектаклі «Аленькія мушкетэры». Але яна падзелена на маленькія кавалкі і не стварае суцэльнага вобраза. А можна было б напісаць цэлую музычную кэрыю непраходнай пшчы з яе лесунамі і стражніцтвамі, аб мори-акіяне, аб паліцы патэаіным, аб лобы і мужнасці Алёні. Гэта-ж казка, і шырокае поле тут адкрыта для казанчай музыкі.

У спектаклі «Алазанская даліна» паказана ружбко савецкіх народаў. Прадстаўнікі трох рэспублік падружыліся і парадзіліся між сабой, аднак у музыцы І. Любана гэта тэма не раскрыта.

Так выглядае музыка ў нашых драматычных тэатрах. Асобна хочацца спыніцца на якасці музычнага выканання. Нельга дараваць дыржорам драматычных тэатраў фальшывую ігру аркестраў. Патрабавальнасць строй ігры аркестра павінна быць не меншай чым у оперы, ці сімфоніі. На жаль, чыстотай ігры не могуць пахваліцца аркестры ні рускага тэатра (дыржор Эльман), ні тэатра імя Якуба Коласа (дыржор Маркесвіч), ні тым больш аркестр тэатра імя Янкі Купалы (дыржор Куцін), дзе аркестр гучыць вельмі глуха і фальшыва. Гледачы яна не задаволены гэтымі аркестрамі.

Адам РУСАК.

дадзі і да ўсяго новага. Пры такой працэдуры, самавыкрывальнай трактоўцы вобраза губляецца жыццёвая і лагічная праўда. Цяжка паверыць, што чалавек, які імкнецца заняць месца дырэктара, будзе так нахабна, адкрыта паказваць сваю пагарду да ўсіх. Ці не праўдзівей меркаваць, што такія людзі перш за ўсё будуць шукаць падтрымкі ў тых, ад каго можа залежаць іх лёс.

Імкнучыся стварыць вобраз чыстага, неспрэчнага, найўняга хлапца Янкі, актёр Ф. Шмакў упадае ў крайнасці і робіць яго занадта сымпатычным. Гэта асабліва адчуваецца ва ўсіх сцэнах кахання.

Малады актёр Кімынка праявіў пэўныя камедыійныя здольнасці, стварыўшы вобраз Патапыча. Глядач вясёла рэагуе на шчырае хваляванне Патапыча ў сувязі з нараджэннем дзіцяці. Але тут рэжысёр, як і аўтар, упадае ў крайнасць. Тэма Патапыча ў фінале засланяе асноўную тэму спектакля.

Запамінаюцца вобразы перадавых рабочых вытворчасці камсамоўцаў Людзімы (С. Дзіданка) і Пеці (М. Федароўскі). Актёр Казлоў стварыў цікавы вобраз Кудраўца. Аднак, працэс нараджэння яго паказаны пераканальна як у п'есе, так і ў спектаклі.

Можна было-б больш падрабязна спыніцца на ігры актараў, але пакуль у гэтым няма патрэбы, таму многія недахопы спектакля тлумачацца перш за ўсё недахопамі п'есы, аб якіх гаварылася вышэй.

Улічваючы, што задум драматурга вельмі цікавая і вырашэнне асобных сцэн і вобразаў удалае, аўтару і тэатру неабходна дапрацаваць п'есу, унесці ўсе магчымыя выпраўленні з тым, каб спектакль, які расказвае аб працоўных подзвігах савецкай моладзі, знайшоў сваё дастойнае месца ў рэпертуары тэатра.

Пісьмы нашых чытачоў

Вялікая тэма

Увагу нашых савецкіх дзяцей прыцягвае ўсё вялікае, гераічнае.

Калі ў класе праводзім гутарку аб рашэннях XIX з'езда Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, дзеці задаюць многа пытанняў аб вялікіх сталінскіх будоўлях, аб асушчэнні Палескай нізіны, аб гераічных працоўных подзвігах савецкіх людзей.

Асабліва яны цікавяцца вялікімі будоўлямі камунізма.

А між тым, на старонках часопіса «Вярозка» ў 1952 годзе, калі не лічыць нарыса Н. Пятніцкага «Пераможцы прыроды» (№ 3) і верша М. Гамолкі «Цымлянскае мора» (№ 8), нічога цікавага на гэтую тэму не надрукавана.

Хочацца зрабіць папрок і нашым пісьменнікам, якія мала пішучь для дзяцей.

Кастусь Кірэнка, які часта радуе дзяцей добрымі творами, у зборніку «Мякі» змясціў на гэтую тэму некалькі вершаў: «Дружба», «Чую тваю песню», «Геалаг», «Галасы мораў». Але і гэтыя вершы, на жаль, не разлічаны на дзяцей-школьнікаў.

У апошнім зборніку паэта — «Родны свет» — у раздзеле «Дзеці» няма ніводнага верша аб вялікіх будоўлях камунізма. У пэразе «Зялёнае рэха» паэт толькі мімаходом гаворыць аб пабудове Кахоўскай ГЭС.

Янаўна вышаў у свет зборнік вершаў А. Вялюгіна «На подступах». Радуе тое, што ў зборніку паэт прысвціў юным чытачам спецыяльны раздзел. Вершы А. Вялюгіна чытаюцца дзецямі з захапленнем, яны паэтычна ўзвясёлыя і вызначаюцца канкрэтнасцю мастацкага вобраза.

Аднак у зборніку мы не знаходзем ніводнага верша на тэму аб вялікіх будоўлях камунізма.

С. МІТРАХОВІЧ, выкладчык 27-й школы г. Мінска.

Больш патрабавальнасці!

У першым нумары часопіса «Беларусь» за гэты год змешчаны верш Аляксея Русецкага «Мітынг на шляху». Кароткі змест яго такі: пасля цяжкага паходу ў латышскім гарадку спыніліся на адпачынак савецкія салдаты. Усюды пажарышчы, руіны. Старшыня маршчы, скончыўшы ваіну, вярнуцца да працы прапраба, будаваць светлае жыццё і за сябе і за тых, хто загінуў.

Каб ясей выказаць «няўлоўнае», што ляжыць на сэрцы салдата ў гэты час, ён грае на ўдалёшым раялі. У яго музыцы чуваць подых міранай вясны, птушыны свет, шэст лістоў, білізі і родны напеў. Пачуўшы музыку, выходзяць людзі «з ям, каняў», каб выказаць сваю радасць і скарту, «і мітынг з першых слоў уміг успыхнуў на шасце».

Як бачым, паэт хацеў паказаць вялікую сілу ўздзеяння слова і музыкі на людзей.

Але, на наш погляд, аўтар не змог удала, паэтычным словам выказаць гэтую думку. Верш распадаецца на паасобныя кавалкі, асноўная думка ў ім акрэслена вельмі невыразна. Гэта проста замалёўкі, не аб'яднаныя ў адно цэлае.

Перш за ўсё выклікае прырэчэнне вобраза старшыні, які выступае ў вершы ў якасці выразніка думак сваіх баявых таварышаў. Ён тут гаворыць амаль што цэлаю прамову ў такім узвышаным стылі: «Агнем і сёл і гародні нам дадзён гарт душы», «у наш ціхі небасхіл загрузала вайна» і д. т. п. Так можа гаварыць паэт, але наўрад ці падыходзяць такія словы салдату. Не будзе так гаварыць старшыня сваім сябрам, з якімі разам прайшоў нямаля верст, з якімі дзяліўся тытунём, хлябам і соллю. Ён скажа куды прасцей і не агульнымі словамі. Дарэчы тут ус-

поміць «Васіля Цёркіна» А. Твардоўскага. Як там проста, без усялякай напышлівасці размаўляе герай, — і ад гэтага паэма толькі выйгравае.

Паэт павінен ведаць, што аб адным і тым-жа сэдзім па-рознаму скажуць вучоны і залат, хоць думка будзе адна і тая-ж.

Кідаецца ў вочы штраф:

Караіце-ж іх, таварышы, Па працу, што ў шыткіх, Каб сэрца ворага сушыў Ад гэтай кары страх.

Тут-жа не мітынг, а простая размова па душах, і старшыня скажа: «Будзем-жа караць іх, таварышы» і г. д., бо ён мае за што помсціць ворагу, а атрымоўваецца, нібы ён не мае да гэтага ніякага дачынення.

І, на наш погляд, было-б лепш, каб А. Русецкі не прыводзіў тыраду старшыні, а паказаў сам мітынг, аб якім ён толькі і казаў, што «мітынг успыхнуў».

Выклікае прырэчэнні і мова верша. Старшыня гаворыць вельмі напышліва. Ён, напрыклад, параўноўвае мару з радасным матылем, аб вайне кажа, што яна застугала ў ціхі небасхіл, а аб сабе — што ён змагаецца за тое, каб свет «зазвіў святлом усіх вако».

Зусім непажадана, каб паэт замест «зямлі з зямлі» ісеў «зямце з зямлі». Супярэчыць сэнсу выраз «празрыстых гукі злы вихор». З словам «празрыстыя» зьяўна ўяўленне нечага ўзвышанага, ласкавага.

Аляксей Русецкі, як відаць, недастаткова патрабаваў над сваім новым творам.

Г. БУРАЎКІН, г. Полацк.

Літаратурныя матэрыялы ў абласной газеце

У сваіх пастановах па ідэалагічных пытаннях Цэнтральны Камітэт партыі неаднаразова патрабаваў ад рэдакцый газет, каб яны сістэматычна давалі агляды важнейшых літаратурных твораў, друкавалі рэцэнзіі і анаталыі на новыя кнігі, класіфікацыі і выхоўвалі літаратурную моладзь, дапамагалі росту савецкай літаратуры.

Праглядаючы баранавіцкую абласную газету «Чырвоная зьвязда» за 1952 год, бачыш, што літаратурны матэрыял на яе старонкі трапілае даволі рэдка. Ужо сам факт, што за 1952 год было змешчана толькі каля дзесяці рэцэнзій, гаворыць сам за сябе. Рэдакцыя абыякава маўчаннем лепшыя творы, удастоеныя Сталінскіх прэмій, слаба прапагандавала навінкі беларускай літаратуры.

Некалькі змястоўных рэцэнзій напісаў Р. Сабаленка. Яго пры належнай арыкулі «Шчырае слова пэра» — аб зборніку вершаў «Наш дзень» Аляксея Пысіна. На жаль, рэцэнзія Р. Сабаленкі — адзіная, прысвечаная творчасці мясцовых аўтараў. Між тым, у Баранавіцкай вобласці працуе нямаля маладых патчынаючых пісьменнікаў.

У 1952 годзе на старонках газеты змешчалі свае новыя вершы П. Прагуза, А. Пысіна, Р. Сабаленка, а таксама літаратурная моладзь — Н. Макласаў, М. Ароўка, А. Клышко, М. Смагаровіч, Г. Шутэнка. Але чамусьці ні ў 1951, ні ў 1952 гадах рэдакцыя не змясціла ніводнай літаратурнай артыкулі, каб бліжэй пазнаёміць чытача з творами літаратурнай моладзі і даць аб'ектыўны і прынцыповы агляд іх творчасці. А не-

абходнасць у гэтым ёсць. Многія вершы пражмерна рытарычныя, дэкларацыйныя, напісаныя суха, часта прымітыўна.

Здольнаму паэту А. Пысіну ў творчы актыўны момант залічыць толькі вершы «Зімовыя паліцы» і «Заяўка дарэкі». У А. Пысіна сустракаюцца вершы, напісаныя ніжэй яго творчых магчымасцей. У вершы «Кветкі» думка перададзена расслабленымі праязнічымі радкамі:

...Зямля наша маладая, Ты ўсё — цэх новы, светлы, Які шчасце выабраляе, Вясну дорыць усёму свету.

Няроўныя і вершы П. Прагузы. Побач з добрымі вершамі «У калгас прыехаў арбаном» і «Партызанка» надрукаваны слабы, неапрацаваны верш «Наш май», у якім паэт нічога не сказаў новага, свежага.

Актуальная тэма ў цыкле вершаў Р. Сабаленкі пра Індыю вырашана прымітыўна. Добра напісана лаганічная замалёўка «Рышка», чота няглыба сказаць аб вершы «Малыш». Па зместу цыманы верш «Электрычны зомак», у якім многа літаратурных штампалі.

Сюжэтнай закончанасцю, свежацю думкі вылучаюцца вершы М. Смагаровіча «На руцэ», «Камеяніччык».

Хочацца некалькі слоў сказаць аб вершах Г. Шутэнкі, які піша на рускай мове. Інвадзі Айтчынай вайны, ён піша на актуальных тэмах, жыва адукаецца на надзейныя патанні, імкнучыся гаварыць шчыра, чула, усхвалявана. Праўда, некаторыя вершы яго носяць сяды літаратурныя і аднастайнасці формы. Маладому аўтару хацелася-б пажадаць, каб у твор-

чай рабоце ён смялей скарыстоўваў жывое народнае слова, звяртаў увагу на кампазіцыю, паэтычна літаратурныя штампалі і трафарэты.

Сырымі, неапрацаванымі трапілі на старонкі газеты некаторыя вершы П. Каганавай і Н. Макласава. У іх не адчуваецца сапраўднага паэтычнага тампераменту. Вершы Н. Макласава «Мір пераможа», «Урачытаецца» і П. Каганавай «Сёння» — гэта толькі зарыфмаваныя фіксацыі паэзіі. Верш П. Каганавай «Сёння» — узор паэтычнай малісьменнасці. Тут традыцыйная чайка, варыянцы ўжо знаёмых вобразаў і выразаў: «Плещется бурное море Дымлянское, к берегу знонкие волны спешат...».

Сустракаюцца ў вершы і проста незразумелыя радкі: «И ясное солнце глядит с небосклона, и алая зорька бесшумно плывет». Траба валодаць незвычайным зрокам, каб пры святле яснага сонца ўбачыць зорку!

Сухая і голая рыторыка наглядаецца ў вершах Н. Макласава:

Волго-Дон! Два великие русские слова, Два воспетые в песнях могучих (?) реки, Над вчерашней безводною степью

Между ними навеки заглялись мамки. (?)

Калі-б рэдакцыя газеты была больш патрабавальнай да маладых і пачынаючых аўтараў, указвала ім на недахопы, часцей выступала з аглядамі наступіўшых у рэдакцыю вершаў, смялей прапагандавала мастацкае слова сярод літаратурнай моладзі, дык і якасць змешчаных матэрыялаў была-б несумненна лепшай.

А. БАЖКО, г. Баранавічы.

П. АЛІКСЕЕУ.

Абмеркаванне твораў аб вялікіх будоўлях камунізма

На партыйным сходзе ў Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

24 лютага ў Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР адбыўся партыйны сход, які абмеркаваў творы пра вялікія будоўлі камунізма.

Дакладчык В. Вольскі адзначыў, што нашы пісьменнікі адгукнуліся на гістарычнае падзею збудавання велічных гідрэлектрастанцый і пераўтварэнне прыроды напісаннем нарысаў, вершаў. Паэт С. Дзяржэй надрукаваў пэўна аб будаўніцтве Вялікага Туркменскага канала. У друку з'явіліся вершы М. Танка, П. Панчанкі, А. Астроўкі, К. Кірэнкі, А. Зарыцкага і другіх паэтаў. Т. Хадкевіч, П. Валкадаў, А. Вялюгі і Р. Няхад напісалі нарысы. Усе гэтыя творы з'явіліся ў выніку паездкі пісьменнікаў у творчыя камандзіроўкі на будоўлі.

Як дакладчык, так і выступаўшыя ў спрэчку Н. Гарулёў, П. Панчанка, П. Кавалёў, Я. Шаракоскі, І. Шамякін, К. Кірэнка і другія адзначылі, што тэма гравядзёных сталінскіх будоўляў не знайшла яшчэ ў беларускай савецкай літаратуры глыбокага ўваабслення. У многіх вершаваных творах гэтая тэма асветляецца паверхоўна, абстрактна. Замест стварэння яркіх вобразаў удзельнікаў будоўляў, замест глыбокага асэнсавання падзей паэты нярэдка захапляюцца паверхоўным апісаннем з'яў, рэгістрацыяй фактаў, экзотыкай, у выніку чаго ў розных паэтаў сустракаюцца адны і тыя-ж карціны — апісанне пустыні, чаек, зуброў, магучых ма-

шынь, якія засланяюць сабой працу і пацудзі людзей. У прыватнасці гэтыя недахопы асабліва правяліліся ў некаторых вершах А. Зарыцкага, А. Астроўкі, А. Русака, у пэразе М. Лужаніна.

Зусім ненармальным з'яўляецца такое становішча, што ў беларускай літаратуры не з'явілася ні аднаго прунтоўнага празаічнага твора.

У выступленнях удзельнікаў сходу крытыкавалася недастатковая арганізуючая роля ў справе напісання твораў пра будоўлі камунізма рэдакцыяў часопісаў «Полымя» і «Беларусь», альманаха «Савецкая Отчына» і газеты «Літаратура і мастацтва».

У прынятай пастанове мост указаў, што напісанне яркіх, праўдзівых твораў аб вялікіх будоўлях камунізма з'яўляецца адной з самых важных задач усёй пісьменніцкай арганізацыі рэспублікі. Сур'ёзную увагу павінны аддаць пісьменнікі напісанню твораў аб асушчэнні Палескай нізіны.

Трэба адзначыць, што сход, прысвечаны абмеркаванню выключна важнай тэмы нашай літаратуры, не быў належным чынам падрыхтаваны. На ім адсутнічала большасць пісьменнікаў, якія ездзілі на вялікія будоўлі камунізма і аб творах якіх на сходзе ішла гутарка. Вось чаму ў выступленнях нехапала вострай і канкрэтнай крытыкі недахопаў апублікаваных твораў, грунтоўнага разгляду іх мастацкай якасці.

„Беларусь“ № 2

Вышаў з друку лютаўскі нумар літаратурна-мастацкага і грамадска-палітычнага часопіса «Беларусь».

Часопіс адкрываецца артыкулам «На вярце міранай працы», які прысвечаны 35-й гадавіне Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флота. У сувязі з 10-й гадавінай з дня рэзгромаў нямецка-фашысцкіх войск над Сталінаградом у нумары змешчаны артыкул В. Палякова «Бясмерце Сталінаграда».

Асноўныя матэрыялы часопіса прысвечаны прадстаўляй дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. З. Матузэў у артыкуле «Напярэдадні дэкады» расказвае аб выданні кніг у рэспубліцы ў сувязі з дэкадай. Дасягненнем тэатра імя Я. Коласа прысвечаны артыкул М. Міцкевіча «Творчасце справаздача». Мастацкі кіраўнік Дзяржаўнага народнага хора народныя артысты БССР П. Шырма выступі

Цінавае знаёмства

Надаўна ў Дзяржаўным выдавецтве БССР вышла першая кніжка маладога пісьменніка Алеся Рылькі. Перацтваеш старонку за старонкай з тым задавальненнем, якое адчуваеш пры знаёмстве з сапраўды цікавай кніжкай мастацкай літаратуры.

На першы погляд — гэта невялікія замалёўкі з калгаснага жыцця. Але толькі на першы погляд. Пачытаеш уважліва, і перад табою паўстаюць жывыя людзі з іх своеасаблівым характарамі, з іх псіхалагіяй і звычкамі, з іх моўнай характарыстыкай, паўстаюць абставіны, у якіх працяць і жывуць гэтыя людзі.

Дыялог у апавяданні А. Рылькі — не расслабленыя, стацыйныя пытанні і адказы дзеючых асоб. Ён рэзка індывідуалізаваў, актыўны, ён рухае сюжэт, абмалёўвае рысы за рысай псіхалагічны партрэт героя.

Вось маленькія кавалачкі размовы з апавядання «Землякі»:

— Яно так, — згадзіўся Мікола, — адзін фронт з дачкой трымаеш... А ў калгасе, — казаў ён далей выказваючы, — мы цяпер электрыку робім. Вось і ўваж у гэтай справы камолку розных драблюдкаў.

— Як гэта робіце? — перапыніў вайсковы.

— А так што, браце, на слухах ужо драці націгнулі. Да свята Перамогі ў хатах зайграе святло...

— Мікола, зрабі ласку, дай адначынак языку. Галава свая, а ўсё-ж, як дзіця... — заўважае ў пачатку апавядання жонка Міколы.

Тут не спатрабіцца дататковае тлумачэнне аўтарскага тэкста. Чытаю перадаецца прыўзняты настрой калгасніка Міколы, які можа таму і стаў такім гаваркім, што вясце дадому ўсё неабходнае, каб у хміц «заіграе святло», што жыццё яго значыцца к лепшаму, што і дачка і жонка задаволены гэтым жыццём, а ён, Мікола, можа расказаць пра гэта суседу на вагону.

Слоўны матэрыял субсідэнта-вайскоўца — скуны. У яго адрыўчастыя пытанні і заўвагі падрабязнае армейскае звычка камандзіра. І зусім адрыўчаста ад мовы паліцэйскага героя папярэдняга, не злосная роліка жонкі Міколы. За гэтай ролікай угадваеш спіную, працоўную жанчыну, з лагоднай і ветлівай душой.

Аналітычных прыкладаў можна было-б прывесці шмат. Але для больш яркага падцверджання нашай думкі возьмем толькі адзін прыклад з апавядання «Верабіны пастух».

— Такі гараць час у полі, на таку, а тут, так кажаць, сялі, між іншым, дома ў запечку, быццам дзед стары...

— Вядома, Марачка, за гату ваіну навужны ты жылачкі, застудзіў костачкі. На работу і сёння не ідзі. Можна салца прынесці?

— Прынесі, так кажаць, — даволі ахвотна згадзіўся хворы. — Можна як-небудзь з'ём, пачакаўшы...

Алеся Рылькі кляпатайна адбірае найбольш патрэбны і неабходны для таго ці іншага пераважа мастацкую дэталі.

Вось малады работнік Валодзя Андрэйчык ідзе са сваім таварышам у кіно. У яго кішэні падарунак завода — новы гадзіннік...

«З электрастанцыі вырываўся гудок. Валодзя выныў гадзіннік...»

— Хвіліна ў хвіліну...»

Характар юнака праз гэты адзін рух перадаецца больш вышукла («Малады газетчык»).

Хлапец сустракае калгаснага паштальона. Галя шамкае, што да яго знаёмай дзяўчыны пасе ўжо дзевятое пісьмо.

«— Яны гэта не цікавіць, — буркнуў Аляксей, але вярне вока зірнуў на канверт і гарачыня полымем ударыла ў твар...» («У садзе»).

Многа ўвагі аддае А. Рылькі аўтарскім ромаркам. Яны, як правіла, скуныя і разам з тым трышчыны.

Добра, што малады пісьменнік А. Рылькі з самага пачатку свайго літаратурнага шляху ўзяў сатыру на сваё ўзбраенне. І трэба сказаць, у сатырычным жанры ён дасягае найбольш значных поспехаў. Тут вастрыя сюжэта становіцца гранічнай, псіхалагічна характарыстыка вышэйшай якасцю і ярка, мова сакавітая, народная.

У гэтым нас упэўняюць апавяданні «Верабіны пастух», «Ахром на ферме», «Піт і Смарчок», аб'яднаны ў цыкл «Аб'ібок і людзі».

Герой апавядання «Ахром на ферме» быў у калгасе і цырульнікам, і загадчыкам шпору майстэрні, быў нават і чыяром, «лакаў пчолы не пачулі, што ад яго з самага рання дожны раз пачынае паўітарбай». Нарэшце, праўленне калгаса рашыла выкарыстаць «здольнасці» Ахрома, які некалі мог лядзіць курэй ад нейкіх дробных хвароб, і накіравала яго на іштуніаферму. Але і тут гультай не можа прыкласці свае рукі. Ён спакойна наглядзе за тым, як робяць буслы свай гняздо, і ў часе гэтага занятку спакойна засынае пад ілотам.

«... дзякуй паёню, выпучыў. Узляцеў на загароў і чалавечым, знаёмым нават голасам сказаў:

— Піха, няхай апачывае, змарыўся. ... Ды вось, вядзі, перадамушым, пельнеў пачаў інакш:

— Не на працы змарыўся Ахром. Ляндае гультай, слапецца па гаспадарцы, пачаўшы меса шукаць.

Ахром прачнуўся і ўбачыў Міколу Каянка, члена праўлення і заатэхніка Мяжавіча...

Аўтар удава выкарыстаў і свае назіранні і вострае народнае слова, і вобраз атрымаўся маладымі, праўдзівымі, тыпавымі.

Так-жа ўдала зроблена апавяданне «Піт і Смарчок».

Алеся Рылькі паспрабаваў свае сілы ў жанры лірычнага апавядання. Трэба адзначыць, што на гэтай ніве ён пацярпеў некаторыя няўдачы. Узіць хоць-бы апавяданне «Песня» з цыкла «Галя вылігала каменна». Аўтар хацелася паказаць новых людзей вёскі, змагароў за багаты калгасны ўраджай. Але тут ён не здолеў перадаць тонкіх псіхалагічных рухаў у душы сваіх персанажаў, не здолеў абгрунтаваць з'яўленне радаснай новай песні ў працэсе працы на полі.

Праўда, ёсць у Рылькі апавяданне «Заціпе чаромха», надрукаванае ў нумары 8 часопіса «Польмя». Яно сведчыць аб тым, што аўтар можа арыгінальна і цікава працаваць у лірычным жанры.

«Мае сустрачы» — так назваў Алеся Рылькі сваю першую кніжку. Чытач, які пазнаёміцца з ёю, сустране ўдумлівага, назіральнага і сур'ёзнага аўтара, нарадзенага яго першаму поспеху, асабліва ў жанры гумарыстычнага і сатырычнага апавядання.

Н. ГАРУЛЕУ.

Абмеркаванне оперы „Дзяўчына з Палесся“

25 лютага ў тэатры оперы і балета адбылася чарговая музычная «серада», на якой была абмеркавана опера Я. Цікоцкага «Дзяўчына з Палесся».

Дакладчык В. Гадзевская і пераважаюць большасць выступіўшых прызналі музыку оперы і спектакль сур'ёзным дасягненнем опернага мастацтва рэспублікі. Музыка оперы, пры некаторых недахопах, стала ўдзячнай асновай у многім яркага і хваляючага спектакля аб партызанскай барацьбе беларускага народа з фашысцкімі акупантамі.

Галоўны рэжысёр тэатра Л. Александровская зусім слушна папярэдзіла калектыву ад залішняга захвалення і заспакоенасці, бо музыка і спектакль патрабуюць яшчэ дапрацоўкі, без якой спектакль не гэта гатовым да паказу на дэкадзе ў Маскве.

Як выканаўца ролі Алеся, Л. Александровская прад'явіла кампазітару патрабаванне зрабіць больш яркай музычную характарыстыку гэтага вобраза. У Алеся няма ары, якая паказвала-б яе, як моцную, валавую натуру, хоць Алеся, на думку Л. Александровскай, не з'яўляецца гаспадарым спецыялістам.

Як рэжысёр спектакля, Л. Александровская прызначыла рад недахопаў, якія ёсць ва ўсіх чатырох актах спектакля. Так, у першым акце няма яшчэ выразнага кампазіцыйнага малюнка, ён часам губляецца ў залішняй мітусні ўдзельнікаў. Такія-ж мітусня ёсць і ў другім акце, калі гучыць арыя Анапаса, якая па сутнасці павінна выконвацца без усялякага ігравога фона, бо ён толькі перашкаджае чыльнасці ўражання.

У адной з самых напружаных сценаў другога акта, калі бацьку Алеся — Данілу — выдалілі сувазімны у тэле ворага, рэжысёр і акторы яшчэ не стварылі адпаведна гэтаму моманту настрай.

Нема напружанасці і трыюмфу ў трэцім акце, у сцене, калі Анапаса прыносіць партызанам страўніную вестку аб звестках фашыстаў, якія збіраюцца спаліць у іхній вёсцы старых, жанчын і дзяцей.

Такія вестка павінна выклікаць глыбокую трыюмфу ў партызан, але гэтага няма на сцене.

У фінале спектакля неабходна паказаць набліжэнне Савецкай Арміі, якая пачала вызваляць Беларусь.

Музыкальнаўца Л. Мухарыяна падкрэслівае народнасць музыкі Я. Цікоцкага. Кампазітар скарыстаў багаце народнага песеннага і музычнага фальклору як дэраволюцыйнага, так і сучаснага. Музыка оперы вырастае на лепшых традыцыях народных мелодый. Усё-ж кампазітар не заўсёды прытрымліваўся гэтых традыцый і ў асобных месцах не пазбег штаму і банальнасці (дзят Алеся і Сяргея ў другім акце, хор «Масква, Масква, сталіца даражы» і інш.).

Даволі многа прапоўкаў было зроблена і ў адрас лібрэтыстаў. Так, на думку М. Дзінісавы, у другім і трэцім актах ёсць лішнія эпізоды, якія засланяюць асноўныя тэмы гэтых актаў.

Асобы хора і аркестра тт. Даніловіч, Мільто, Бараноўскі, Сімоіні крытыкавалі драматургічную і тэкставую недасканаласць лібрэта.

Слушана было ўказана і на асобныя нудныя словы, фразы ў тэксце лібрэта, якія часам парушаюць лагіку і сэнс лібрэта.

У сваім выступленні Я. Рамановіч згадзіўся з многімі заўвагамі ў адрас лібрэта, якія ў лужай меры былі абумоўлены пашпэцілізаванай работай. Акрамя таго, у тэксце ўносіліся прапановы часта без ведама і ўзгаднення з аўтарамі.

Лібрэта не было абмеркавана ў калектыве тэатра. Кіраўніцтва і пастававая група не прыслухоўваліся да грамадскай думкі ўсяго калектыва, які мог-бы падказаць вельмі правільныя прапановы ў справе палепшання лібрэта. Кампазітар Я. Цікоцкі, як вывілься на абмеркаванні, не дамагаўся ад аўтараў лепшай апрацоўкі тэкста і драматургічнай закончанасці лібрэта.

У заключэнне абмеркавання выступіў Я. Цікоцкі, які выказаў упэўненасць, што з дапамогай тэатра ён здолее палепшыць музыку оперы.

Удзельніцаў абмеркавання вельмі ўраваў той факт, што, калі не лічыць аўтара музыкі Я. Цікоцкага і старшын пасадажаных М. Аладава, музычная «серада» адбылася без удзелу беларускіх кампазітараў. Ужылі незразумелыя пазіцыі Саюза кампазітараў адносна гэтай оперы. На пленуме праўлення Саюза, які адбыўся ў канцы мінулага года, абмеркаванне оперы па нейкіх прычынах было абдыдзена, хоць пленум і сабраўся дзеля таго, каб выказаць сваю думку аб новых творах кампазітараў. Пасля выпуску спектакля было, нарэшце, вырашана абмеркаваць оперу на чарговай «серадзе», але большасць кампазітараў чамусьці не з'явілася. Не прыйшлі яны і на апошняю «сераду», якая фактычна ператварылася ў вытворчую нараду опернага калектыва. Выклікала здзіўленне і спроба М. Аладава «спраўдаць» адсутнасць кампазітараў тым, што яны быццам не могуць выказаць свае думкі, паколькі ў кожнага кампазітара ёсць свае «суб'ектыўныя» меркаванні аб оперы.

Гэтае, па меншай меры несур'ёзнае «спраўданне» не магло задаволіць творчых работнікаў опернага тэатра, якія чакалі слова кампазітараў, нават калі-б іх думкі былі і «суб'ектыўнымі».

Вядома, што беспрывічывасць, неадаўна пасаваць прыяцельскія адносіны, скажаць праўду ў вочы вельмі жывучыя яшчэ ў асродкі кампазітараў.

Як паведамляе агенства АДН, паміж вярхоўнымі камісарамі заходніх дзяржаў у Германіі і Крупам заключана пагадненне аб поўным аднаўленні гарматынага канцэрна Крупы. (3 газет).

КРЫВАВЫ ТОСТ

Малюнак А. Голубева.

З ЗАМЕЖНАЙ ПОШТЫ

Супраць галівудскай кабалы

На навагоднім банкёце, наладжаным амерыканскімі кінематаграфістамі «босамі», асабліва праславіліся... вучоныя папуляры. Рэпарціры бульварных газет, літаральна захлебваючыся ад захвалення, паведамлялі, што гэтыя папуляры, праішоўшы доўгі курс дрэсіроўкі, «дакладна, грунтоўна і правільна» віталі ўсіх уваходзіўшых у залу гасцей, сярод якіх было нямала вядомых прадстаўнікоў галівудскай знаці.

Амерыканскія дзяльцы мараць ператварыць у вучоныя папуляры многіх дзяржаўных дзеючых і чыноўнікаў. Часам гэта ім удаецца. Вось п'ясы перагавору з амерыканскімі кінапрамыслоўцамі вярнуўся ў Парыж дырэктар кінематаграфічнага дэпартаменту французскага міністэрства прамысловасці Жак Флауд. Гэты пан — з пароды вучоныя папуляры. «Дакладна, грунтоўна і правільна» перадаў ён прадстаўнікам французскіх газет усё тое, чаму яго навучны (магчыма таксама пасля дрэсіроўкі) амерыканскія гаспадары. Ён паведаміў, што размовы аб крызісе французскага кіно паабядалі рэальнай будзе, што французскай кінематаграфіі гудзе атака «амерыканскага даймага», і пытанне аб гэтым хутка павінна разбірацца ў парламенце.

З паводу гэтай «амерыканскай даймагі» фелетаніст буржуазнай газеты «Монд» успамінае апавяданне аднаго французскага пісьменніка аб чалавеку, які дамагаў сваім бліжнім... хутчэй памерці. Анкета аб амерыканскай даймазе, праведзеная часопісам «Сінематаграфі француз», паказала, што французскія кінематаграфісты бяцца гэтай даймагі, як агню, бо лічаць, што яна нясе смерць французскай кінапрамысловасці.

Трэба сказаць, што бліскучыя перспектывы Жака Флауда не адвадаюць сапраўдзіна. У пачатку новага года закрылася буйнейшая французская кінастудыя ў Жонвілі дэ Пон. Без работы застаўся

ўсе яе супрацоўнікі — ад рэжысёраў да простых рабочых. 14 студзеня група беспрацоўных кінематаграфістаў накіравалася ў парламент. Яе прынялі толькі дэпутаты-камуністы. Што-ж датычыць прадстаўнікоў іншых партый, то яны адмовіліся гутарыць з нейкімі там беспрацоўнымі.

Праз некалькі дзён пасля гэтага візіту ў парламент дзве тысячы работнікаў французскай кінематаграфіі надрукавалі ў левых газетах адоўгу, у якой міністэрства прамысловасці (кіно знаходзіцца ў яго падпарадкаванні) і многія буржуазныя дэпутаты абвінавчваюць у адрасе нацыянальным інтарэсам і садейнасці амерыканскаму капіталу, які вядзе вагону на французскае кіно.

«Наша кінематаграфія, — гаворыцца ў адоўзе, — церпіць ад прошаўкі міністэрства прамысловасці і многіх парламентарыяў, якія ўжо даўно паралізуюць развіццё кінематаграфіі і дамагаюцца закрыцця нашых студый...» Многія работнікі французскай кінематаграфіі пачалі барацьбу пад лозунгам: «Французскае кіно не хоча паміраць».

Французскае кіно церпіць ад амерыканскай канкурэнцыі і ад непаспяхных падаткаў. Так пінюць французскія газеты. Але і канкурэнцыя і падаткі — усё гэта звышні наступу Галівуда на французскую кінапрамысловасць. Ні аб якой свабоднай канкурэнцыі тут не можа быць і гутаркі. Амерыканцы самі ўстанавілі «квоту», г. зн. колькі амерыканскіх і колькі «гуэмзкіх» карцін павінна дэманстравацца на французскіх экранях. Пры гэтым усё амерыканскія кінакарціны дубляруюцца на французскую мову ў французскіх студыях. Тым-ж нямногія французскія карціны, якія з'яўляюцца ў Амерыку, ідуць там на французскай мове, прытым без надпісаў.

Толькі французская камуністычная партыя падтрымлівае кінарботнікаў у іх ба-

рацьбе за захаванне нацыянальнай кінематаграфіі. За нацыянальную незалежнасць кінапрамысловасці вядуць барацьбу камуністы і тых краін, правіцелі якіх знаходзяцца ва ўслужэнні Уол-стрыта.

Новы італьянскі прагрэсіўны часопіс «Ревіста ды кінематаграфія італіяна» заклікае італьянскіх работнікаў кіно змагацца з амерыканскім панаваннем палеч з французцамі. «Мы-ж з імі звязаны адным залатым ланцугом», — піша часопіс. У Італіі становіцца не лепшае, чым у Францыі. Студыя ў Неапалі напярэдні закрыцця. Італьянская кінематаграфія таксама абкадзена велізарнымі падаткамі, у яе нехацяе тэхнічных матэрыялаў для вытворчасці, а ўвоцід іх няма адкуль.

1953 год праходзіць пад знакам новага наступлення амерыканскіх кінапрамыслоўцаў на іх еўрапейскіх «канкурэнтаў».

У Англію, дзе карціны дубляруюцца не трэба, амерыканцы накіроўваюць усю брэк, тым фільмам, якія яны ўжо ніяк не могуць паказаць у све дома. Экраны невялікіх гарадоў Англіі завалены гэтым залужалым таварам, а за акіянаў італьянскія карціны не дапускаюцца.

Дружына абурэнне выклікала ў Англіі фактычнае распаўсюджанне так звананага закона Макарана (г. зн. закона аб анты-амерыканскай дзейнасці) на... англійскую кінапрамысловасць. Нават архібуруазаанная газета «Дэйлі Мірор» лічыць, што распаўсюджанне чужых законаў на тэрыторыі Англіі азначае страту яе нацыянальнага суверэнітэту. Другая газета — «Дэйлі хронікл» — піша аб «пагрозе ультранаступлення амерыканцаў у галіне кіно».

Што-ж адбылося? Англійскія кінадзельцы ўжо даўно марылі аб праваце кінакарцін у Амерыцы. Нарэшце амерыканскія гаспадары літасіва дазволілі ім дэманстраваць карціны, але не інакш, як пасля прагляду іх адпаведнымі арганізацыямі, якія павінны вызначыць, ці няма ў гэтых фільмах «чаго-небудзь, накіраванага супраць амерыканскага ладу жыцця». Такі парадокс не задавоўліў англійцаў. Тады ім прапанавалі: не хочаце дапаць гатовую прадукцыю — давайце сценарыі, мы самі вызначым, ці варта здымаць на іх карціны! І вось залучаныя сакратны дагавор, па якому ўсе сценарыі англійскіх карцін належыць па-

Майстра народнага мастацтва

Да дзесяцігоддзя з дня смерці К. А. Алексютовіча

Апавядаючы аб сваім творчым шляху, вядомы майстра беларускіх народных танцаў К. Алексютовіч калектыву пісаў:

«На працягу многіх год свае працы я стараўся папулярызаваць нацыянальныя беларускі танец, бо ён народжаны ў народзе і павінен служыць народу».

І сапраўды, усё жыццё мастака было звязана з беларускім народным танцам.

Канстанцін Андрэевіч Алексютовіч нарадзіўся 20 мая 1884 г. у вёсцы Бахаравічы Пухавіцкага раёна Мінскай вобласці ў сям'і селяніна-батурака.

У 1907 годзе Канстанцін Андрэевіч паступіў у Пецярбургскую балетную школу. Заняткі майстраў рускага балета ўзбролі яго багацейнай культурай рускага рэалістычнага мастацтва. Гэта азначае дапамаго ў яго далейшай творчай працы.

З 1921 г. К. Алексютовіч — балетмайстра Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Я. Купалы. Побач з пастапоўкай балетных спектакляў ён туг распараджаў беларускія народныя танцы і танцы народаў СССР, аддае шмат увагі канцэртнай дзейнасці.

У першыя гады існавання тэатра імя Я. Купалы калектыву часта ставіў фальклорныя спектаклі. На яго сцене з'яўляюцца пастапоўкі «Машэка», «На Купалле» і «Каваль-важова», дзе побач з побытам, музыкой, народнай творчасцю былі паказаны і беларускія народныя танцы. На матывах хараграфічнай творчасці свайго народа балетмайстар ставіў такія творы, дапамагалі развіццю сюжэта, рабілі спектаклі больш даходлівымі да гледача.

Многія гурткі мастацкай самадзейнасці выконвалі танцы «Таўкачыкі», «Лянок», «Бульба», якія былі пастаўлены К. Алексютовічам па народных матывах, потым яны пайшлі ў масы і зрабіліся народнымі. Большасць народных беларускіх танцаў, такіх, як «Лявоніха», «Крыжачок», «Юрачка» і інш., у шмат якіх калектывах мастацкай самадзейнасці выконваліся ў той «радакціі», якую надаў ім К. Алексютовіч.

Пры тэатры імя Я. Купалы тады існа-

вала балетная студыя, якая не толькі ўдзельнічала ў танцавальных сценах драматычнага калектыва, але стварала і самастойную праграму, з якой выступала ў канцэртах.

У балетнай студыі тэатра імя Я. Купалы К. Алексютовічам былі пастаўлены балетныя спектаклі «Канцэля» Дэльба, «Зачараваны лес» Дрыго і «Чараўніца лялек» Бауэра.

Талент балетмайстра К. Алексютовіча асабліва выявіўся ў перадаванні гады. Ён ўдзельнічаў у пастапоўцы фізкультурных нумароў беларускай дэлегацыі, якая выступала на Краснай плошчы ў Маскве на ўсеагульным фізкультурным парадзе. Калі ў 1937 годзе Дзяржаўнай філармоніі БССР былі створаны ансамбль беларускай народнай песні і танца, галоўным балетмайстрам гэтага калектыва быў К. Алексютовіч.

Рыхтуючыся да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве, ансамбль падрыхтаваў традыцыйны абрад «Беларускае вяселле».

Праца К. Алексютовіча была высока ацэнена. Алексютовіч яшчэ актыўней узяўся працаваць над новым балетам «Купаванька» па матывах беларускага танцавальнага фальклора, але вайна спыніла гэтую працу.

У гады Вялікай Айчыннай вайны К. Алексютовіч працаваў у Самаркандскім музычным тэатры. 26 лютага 1943 г. К. Алексютовіч памёр пасля цяжкай хваробы.

Выдатны беларускі балетмайстра павінуў вялікую колькасць хараграфічных твораў і выхаваў многіх артыстаў. Сярод іх можна назваць Урусаваў (Маскоўскі тэатр оперы і балета імя К. Станіслаўскага і В. Неміровіча-Данчанкі), Дрэчына, Хераска, Узунаву (Беларускі тэатр оперы і балета), Н. Сафонава (Саратаўскі тэатр оперы і балета).

К. Алексютовіч нямае, спрыяў развіццю хараграфічнай нацыянальнай культуры, якая так шырока расквітнела ў нашай рэспубліцы.

А. ЕСАКОУ.

Па слядах неапублікаваных пісем

Наш чытач В. Сямёнаў паведаміў у рэдакцыю, што большасць кіскаў Г. Гомяя мае абмежаваны выбар кніг беларускіх пісьменнікаў.

Пісьмо было паслана на рэагаванне ў рэспубліканскі аддзел «Саюздруку». Як паведамляе начальнік аддзела т. Ігнатюк, факты пацвердзіліся. З работнікамі кіскаў праведзена вытворчая нарада. Прыняты меры па забеспячэнню кіскаў новымі кнігамі.

сцьлаць на папярэдняй працягу ў Амерыку. Англійская кінапрамысловасць, такім чынам, аказалася не толькі ў камерцыйным, але і ў ідэіным падпарадкаванні ў Г